

***Mystagogi* – kirkefedrenes pedagogikk**

Her er tips til å undervise om sakramentene fra et mystagogisk ståsted. Det er punkter og ideer til bruk i undervisningen. Dette er ikke en ferdiglaget undervisningsplan, da hensikten med metoden nettopp er å følge ungdommenes egen vei.

Innledning

Det er lett å fokusere på å lære ungdommene *om* sakramentene. Dette er også din oppgave som kateket. Men det er vesentlig at du ikke glemmer å fokusere på det som er det sentrale med sakramentene – nemlig at deres egentlige mening og innhold kun læres gjennom *erfaring*. Sagt på en enklere måte: utenfra-perspektivet er godt og viktig, men i katekesen er det egentlige målet innenfra-perspektivet.

Denne måten å undervise på, handler derfor om å følge ungdommene inn i Kirkens liv og erfaring, inn til fellesskap med Gud i sakramentene. Måten du legger dette opp på, vil derfor avhenge av deg som person og av de ungdommene du underviser.

Under følger punkter du må ta med deg på denne veien. Og husk: rammen må alltid være den faktiske feiringen av sakramentene.

1. Klargjøre definisjoner av sentrale ord og begreper

Dette er viktig å få med seg fra starten av. Viktige begreper som må jobbes med er:

- sakrament
- tegn
- symbol
- mysterium

Når du jobber med definisjonene er det viktig å knytte an til konkrete ting ungdommene har en forståelse av, f.eks:

- *sakrament* = «Sakramentene er virksomme tegn på nåden, innstiftet av Kristus og betrodd Kirken, og som det guddommelige liv blir gitt oss ved» (KKK 1131). De består av synlige ting (brød, vin osv.), ord («Ta og et alle...»), handlinger (mottagelse av brød og vin) og indre virkelighet (Kristi legeme og blod)
- *tegn* = gjenstand eller handling som viser til noe utover og utenfor seg selv. F.eks. Veiskilt
- *symbol* = gresk begrep som ordrett betyr «å kaste sammen» (*sym* = sammen; *baleo* = å kaste). Brukt om sakramentene betegner det at det er to virkeligheter (den usynlige og den synlige) som kommer sammen og blir til en felles ny virkelighet. Begge delene beholder sine egenarter. F.eks. forblir

nattverdselementene brød og vin, men de løper samtidig sammen med det usynlige nærværet av Jesu legeme, blod, sjel og guddom. Til sammen blir disse virkelighetene kommunion for menneskene – enhet med Gud

- *mysterium* = innholdet i og meningen med sakramentene er dypere enn det som utelukkende kan forklares med ord og begreper. Mysterium betyr ikke at det er så vanskelig at det er uforklarlig, og det betyr heller ikke at det er hemmelig og uvisst. Vi *kan* forklare innholdet i og meningen med sakramentene, men ikke i hele sin fylde. Det er uuttømmelig, og man går dypere og dypere inn i det når man mottar det, lever det og grunner over det.

2. Hjelpe konfirmantene til å forstå at sakramentene ikke bare er noe man lærer om

Dette er kjernen i denne måten å undervise på, og du må sørge for at ungdommene får det med seg. Det kan være lurt å bruke tid her til å utdype nærmere hva som menes med mysterium. Aktiviser de unge først ved å spørre dem hva de tenker, og ta utgangspunkt i hvor de er og hvordan de forstår begrepet. Ta de så med videre ved hjelp av følgende punkter:

- man kan ikke lære om sakramentene på en uttømmende måte; det er ikke eksakt vitenskap
- minn elevene på hva tegn betyr, og si at sakramentene er mer enn tegn
- vi kaller sakramentene «virksomme tegn» (jfr. KKK 1131)
- sakramentene er symboler med en dypere mening som ikke lar seg forklare fullt ut – det er alltid noe mer der – selv for paven, helgener og til og med Jomfru Maria
- sakramentene er dypest sett mysterier
 - mysterium er *ikke* noe som bare er vanskelig eller umulig å forstå, type: det er for vanskelig å svare på spørsmålet om Treenigheten, så derfor svarer jeg at det er et mysterium
 - mysterium er *ikke* en kringgåte eller en hemmelighet som man må knekke en kode for å forstå
 - mysterium er en virkelighet som er skjult for våre øyne og som kun kan kjennes gjennom erfaring, og da også bare delvis og litt etter litt
- sakramentene forvandler oss som mennesker
- som mysterier, har sakramentene mange lag med mening (som en løk), og disse åpenbares for oss gjennom livet når vi *lever* et liv i og med Kirkens sakramenter

3. Oppfordre ungdommene til å bringe seg selv inn til møtet med sakramentene

Dette kan gjøres på ulike måter, men kjernen må uansett være at de unge får et bevisst forhold til det å delta i sakramentsfeiringen. Forsøk å lede dem til ikke bare å delta siden familien deltar eller siden klassen deltar. Utfordre dem til å bringe sine egne tanker, bekymringer, bønner, gleder osv. til feiringen av sakramentene. Og oppfordre dem til å ta med seg ord og erfaringer fra sakramentsfeiringen inn i sine daglige liv.

En måte å gjøre dette på er å gi ungdommene notatbøker som kan bli som en slags «sakramentsdagbok». Her kan de skrive ned hva de er opptatt av, spørsmål, bønner osv. som de ønsker å ta med seg inn til eukaristifeiringen, skriftemålet eller konfirmasjonen. De

kan også skrive ned ting de ble grepet av, ting som gjorde inntrykk eller spørsmål de fikk underveis. Boken skal ikke vises til noen – ikke til deg heller – men er ment å være en hjelp til det å bringe sitt liv inn i et virkelig møte med Gud i feiringen av sakramentene.

4. Vær tydelig og oppmuntre til egne tanker

Når dere snakker om sakramentene i undervisningssammenheng, og når du vil få ungdommene på banen, må du oppmuntre til og jobbe for at deres subjektive refleksjoner også får plass. Guds nærvær i sakramentene er en objektiv realitet vi som Kirke tror på, og som kateket er det ditt ansvar å sørge for at du underviser de unge i tråd med Kirkens lære. Men i en mystagogisk tilnærming til sakramentene må du samtidig gi rom for de unges subjektive erfaring. Det er en del av deres vei og deres tilnærming til sakramentene.

5. Delta i feiringen av sakramentene sammen

Gå jevnlig i messen sammen med konfirmantene, og sørg også for at det er jevnlig skriftemål for dem. Gå gjerne også selv til skrifte de gangene det arrangeres skriftemål for konfirmantene.

6. Del av deg selv

I all misjon er andre menneskers eksempel og erfaring viktig. Du bør også dele av deg selv, dine erfaringer og din vei med Gud og med sakramentene. Dette åpner for at du kan innta en rolle som en medvandrer mer enn bare en lærermester. Dette er særlig effektivt med unge mennesker som leter etter og trenger gode forbilder. Dette er ikke det samme som å forsøke å være en av de unge eller å være likt av dem. Det handler om å kunne dele av slike erfaringer i livet som kaster lys over noe mer generelt og som kan virke motiverende for andre. Vær enkel og autentisk.